

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Відділення поліції № 2 (м. Хотин) Дністровського районного
відділу поліції Головного управління Національної поліції
в Чернівецькій області**

08.05.2024

м. Чернівці, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 08.05.2024 групою НПМ здійснено відвідування Відділення поліції № 2 (м. Хотин) Дністровського районного відділу поліції Головного управління Національної поліції в Чернівецькій області (далі – відділення поліції, підрозділ поліції).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Ісопенко Ірина Юльєвнa, представник Уповноваженого у Чернівецькій області (керівник групи НПМ);

Пітей-Маляр Аліна Іванівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Відділення поліції знаходиться за адресою: вулиця Незалежності, 21, місто Хотин, Дністровський район, Чернівецька область, 60000.

Начальник відділення поліції – Кушнір Сергій Васильович.

Відділення поліції розміщено у двоповерховій будівлі.

При вході у будівлю розміщено табличку з найменуванням підрозділу поліції. Вхід до будівлі відділення поліції обладнано розумним пристосуванням. Інформаційні стенди та скринька для скарг і пропозицій закріплені у місці, доступному для відвідувачів (фото 1, 2, 3).

На першому поверсі облаштовано чергову частину, кімнату для прийому громадян, кабінети працівників підрозділу поліції та інші службові приміщення.

У вестибюлі розміщені інформаційні стенди, наявний кулер з водою.

Під час відвідування відділення поліції, затримані особи не утримувались.

У I кварталі 2024 року співробітниками відділення поліції затримано: за вчинення адміністративних правопорушень – 9 осіб, затриманих за підозрою у вчиненні злочину – 4 осіб.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування відділення поліції групою НПМ здійснено 29.07.2020.

За результатами попереднього відвідування надано наступні рекомендації:

Начальнику Головного управління Національної поліції в Чернівецькій області:

1. провести службове розслідування та вжити заходів до усунення наявних порушень вимог законодавства, прав людини і громадянина;
2. вжити заходів щодо належної організації службової підготовки працівників підрозділу поліції відповідно до вимог Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 26.01.2016 № 50;

3. розглянути можливість та вжити заходів щодо обладнання підрозділу поліції пандусом відповідно до Державних будівельних норм;
4. обладнати у підрозділі поліції кімнати для проведення слідчих дій та кімнати для конфіденційного побачення затриманого із захисником;
5. забезпечити підрозділ поліції дезінфекційними килимками або їх аналогами, бактерицидними опромінювачами та безконтактними термометрами згідно потреби.

Начальнику відділення поліції:

1. переглянути положення інструкцій посадових осіб відділення поліції та внести пункт про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання;
2. вжити заходів щодо забезпечення достатнього освітлення в коридорах і приміщеннях відділення поліції;
3. забезпечити невідкладне реагування посадових осіб чергової частини на виклик відвідувачів, здійснений за допомогою кнопки виклику;
4. організувати нанесення на сходові марші контрастні смуги, які попереджають про початок і кінець сходового маршруту слабозорих людей;
5. привести наказ начальника відділення поліції № 44 від 22.07.2020 у відповідність до вимог статті 212 Кримінального процесуального кодексу України;
6. вжити заходів щодо усунення недоліків із забезпечення права громадян на захист, зокрема щодо повторного повідомлення регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги про затримання особи у випадку неприбуття адвоката після першого негайного інформування про затримання особи відповідно до Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 р. № 1363;
7. забезпечити вільний доступ відвідувачів до Книги скарг та пропозицій, а також до інформації щодо можливості звернутися із заявою, скаргою або пропозицією до органів прокуратури, до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або його представників на місцях тощо із зазначенням контактних даних та наданням зразків відповідних звернень;
8. вжити заходів щодо забезпечення кулером з питною водою для відвідувачів відділенні поліції;
9. організувати розміщення при вході до відділення поліції інформації щодо введення карантину;
10. організувати проведення температурного скринінгу, огляду та опитування працівників відділення поліції та відвідувачів перед входом до установи та фіксацію допуску/недопуску до роботи персоналу з ознаками підвищеної температури, хворобливого стану у відповідному журналі.

11. забезпечити дотримання працівниками відділення поліції та відвідувачами маскового режиму;

12. вжити заходів щодо приведення стану вуличних вбиралень відділення поліції відповідно до санітарно-гігієнічних вимог.

У ході відвідування встановлено, що рекомендації виконані частково.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України).

1. При вибірковій перевірці посадових інструкцій (функціональних обов'язків) працівників відділення поліції встановлено, що до посадових інструкцій не внесена інформація про заборону катувань, що є порушенням вимог статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, згідно якої кожна держава-сторона включає заборону катувань до правил чи інструкцій, які стосуються обов'язків і функцій персоналу правових органів, цивільного чи військового медичного персоналу, державних посадових осіб, які можуть мати відношення до утримання під вартою й допитів осіб, які зазнали будь-якої форми арешту, затримання чи ув'язнення або до поводження з ними.

Порушення права на свободу та особисту недоторканість (стаття 29 Конституції України, стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

2. У відділенні поліції не створено умов для тимчасового тримання затриманих та доставлених осіб. Зокрема, призупинено діяльність кімнати для затриманих на підставі наказу керівника відділення поліції від 04.07.2016 № 73 так як умови утримання в ній не відповідають нормам законодавства (фото 4). Призупинення діяльності кімнати для затриманих порушує пункт 1 розділу VIII Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440 (далі – Інструкція), яка передбачає тимчасове тримання осіб у територіальних (відокремлених) підрозділах поліції в кімнаті для затриманих.

3. У відділенні поліції відсутня кімната для проведення слідчих дій, а процесуальні дії із затриманими особами проводяться в службових кабінетах співробітників слідчого відділу, без належної відеофіксації таких дій. Така практика свідчить про порушення вимог пункту 3 наказу Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ України» від 18.12.2003 № 1561. Це питання стосується прав людини та процесуальних гарантій під час затримання та слідства. Порушення вимог щодо умов проведення слідчих дій та відеофіксації може мати серйозний негативний вплив на дотримання прав затриманої особи та може викликати сумнів

у законності проведення слідства. Такі дії можуть порушувати принципи прозорості та об'єктивності, а також можуть стати підставою для відмови у засудженні особи, яка була затримана та піддана слідчим діям у таких умовах.

Відповідно до пункту 7 розділу VII Інструкції у разі тимчасової відсутності в адміністративній будівлі органу (підрозділу) поліції спеціально відведених та облаштованих службових приміщень або недостатньої їх кількості для забезпечення повноважень поліції опитування й інші процесуальні дії з відвідувачами, запрошеними та доставленими особами можуть проводитися в службових кабінетах поліцейських, визначених керівником органу досудового розслідування, з відеофіксацією таких дій у встановленому порядку. У порушення вищезазначених вимог Інструкції керівництвом відділу поліції не визначено службових кабінетів поліцейських у яких можуть проводитись процесуальні дії, та не забезпечено їх відеофіксації. Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у Другій Загальній доповіді [СРТ/Inf (92) 3] наголошував, що електронні записи поліцейських допитів є додатковою гарантією недопущення жорстокого поводження із затриманими особами та надають також значні переваги самій поліції, оскільки виключають безпідставні звинувачення у фізичних чи психологічних знущаннях.

Наявність записів здійснених поліцією допитів також зменшить вірогідність навмисної відмови затриманих осіб від попередньо наданих свідчень.

4. При вивченні протоколу про затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину встановлено невідповідність вимогам кримінального процесуального законодавства.

Так, у порушення статті 104, частини 5 статті 208, 209, 210 Кримінально-процесуального кодексу України (далі – КПК України) службові особи відділення поліції у протоколі про затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину не зазначають інформації щодо чіткості місця затримання, часу та місця складання протоколу. Зокрема, у протоколі про затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину від 02.04.2024 місце затримання вказано – приміщення відділення поліції. Здійснивши звірку із відомостями внесеними до Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених встановлено, що особа П. (запис 162) у графі 6 потрапила до відділення поліції вже у статусі «затриманий». Така невідповідність дають підставу сумніватися у тому чи дійсно особа П. затримана у відділенні поліції чи все ж таки в іншому місці та доставлена до відділення поліції.

Факти порушень прав затриманих щодо не фіксації у протоколах необхідної інформації вже знайшли своє відображення в рішеннях Європейського суду з прав людини (справа «Кушнір проти України»), який також відзначав, що відсутність фіксації такої інформації, як дати, часу та місця затримання, ім'я затриманого, підстави для затримання та ім'я особи, яка здійснила затримання, повинні розглядатися як недотримання вимоги щодо законності та

невідповідність самій меті статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Всупереч вимогам частини 4 статті 208, статті 213 КПК України у протоколі про затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину не відображено підтверджуючої інформації про повідомлення затриманим чи уповноваженою службовою особою, яка здійснила затримання, про затримання та місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором затриманої особи.

5. Під час перевірки встановлено порушення ведення Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених у відділенні поліції, що регламентовано Інструкцією, а саме коригування записів у Журналі (запис № 94).

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України, стаття 213 Кримінального процесуального кодексу України).

6. У порушення вимог пункту 17 розділу VII Інструкції у відділенні поліції не обладнано кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками, у зв'язку з чим такі побачення проводяться в службових кабінетах працівників.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції про права осіб з інвалідністю, ратифікована Законом України №1767-VI від 16.12.2009, стаття 21 Конституції України).

7. У порушення вимог пункту 6.1.2 Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення» затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність) вхід до будівлі відділення поліції не обладнано зовнішнім пандусом, у зв'язку з чим, особи з інвалідністю та маломобільні групи населення без сторонньої допомоги не можуть потрапити до приміщення відділу поліції. Кнопка виклику є, але доступність до неї також не забезпечена (фото 5).

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України, стаття 23 Закону України «Про Національну поліцію», Порядок підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115).

8. Всупереч вимогам пункту 14 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію», частини першої статті 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» та Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115 не в усіх працівників відділення поліції, на момент відвідування, були наявні сертифікати щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Начальнику Головного управління Національної поліції в Чернівецькій області:

1.1. забезпечити контроль за усуненням порушень, виявлених в ході відвідування відділу поліції;

1.2. розглянути можливість фінансування ремонтних робіт для відновлення роботи кімнати для затриманих з метою забезпечення належних умов утримання відповідно до норм міжнародного та національного законодавства та облаштування доступності до відділення поліції та у підрозділі поліції.

2. Начальнику Відділення поліції № 2 (м. Хотин) Дністровського районного відділу поліції Головного управління Національної поліції в Чернівецькій області:

2.1. внести до посадових інструкцій (функціональних обов'язків) усіх працівників відділення поліції інформацію про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання;

2.2. відновити роботу кімнати для затриманих та забезпечити належні умови утримання відповідно до норм міжнародного та національного законодавства;

2.3. визначити службові кабінети відділення поліції, у яких можуть проводитись процесуальні дії та забезпечити відеофіксацію таких дій;

2.4. забезпечити фіксацію фактичного часу затримання відповідно до статті 209 КПК України;

2.5. забезпечити дотримання вимог статей 104, 208 КПК України в частині фіксації у протоколах інформації щодо точного місця затримання, часу та місця складення протоколу;

2.6. відображати підтверджуючу інформацію про повідомлення затриманим чи уповноваженою службовою особою, яка здійснила затримання, про затримання та місце перебування затриманого близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором затриманої особи;

2.7. вжити заходів щодо належного ведення Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених у відділенні поліції;

2.8. обладнати кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками;

2.9. здійснити підготовку службових осіб відділення поліції щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги з отриманням відповідного посвідчення;

Додатки: фотоматеріали на 3 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ
Представник Уповноваженого
у Чернівецькій області**

Ірина ІСОПЕНКО

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

Фото 3

